అడవి - సముద్రం

బసవరాజం అతి కష్టంమీద చంద్రశేఖరాన్ని పెళ్ళిచూపులకు ఒప్పించాడు!!

"నాకీ పల్లెటూరి సంప్రదాయాలూ మర్యాదలూ బొత్తిగా తెలియవు మామయ్యా. బాధ్యతంతా నీదే" అన్నాడు చంద్రశేఖరం!

'నీకెందుకు చందూ! నేను శ్రీకృష్ణునిలా బండి నడుపుతూవుంటాను. నీవు అర్జునుడిలా కూర్చో.' అన్నాడు బసవరాజం!!

చంద్రశేఖరానికి మేనమామ బసవరాజం!!

మేనల్లుడిమీద చిన్నప్పటినుంచీ చాలా ప్రేమ ఆయనకు. అందుకే అల్లుణ్ణి ఓ ఇంటివాణ్ణి చేయాలనే సంకల్పంతో ఎన్నెన్నో సంబంధాలు చూశాడు. ఆడపిల్లవాళ్ళు తిరిగినదానికన్నా ఎక్కువగా తిరిగి సంబంధాలు విచారిస్తున్నాడు.

నివగాంలో పాండురంగ భుక్తగారి కూతురు పదెకరాల మాగాణితో వస్తుందని తెలిసి మేనల్లుణ్ణి పెళ్ళిచూపులకు ప్రయాణం కట్టించాడు.

చంద్రశేఖరం ఉద్యోగానికి ఓరోజు శలవుపెట్టి ఓ ఆదివారం కూడా కలిసి వచ్చేటట్టు చూచుకొని మామయ్యతో విశాఖ నుండి నివగాం బయలుదేరాడు.

విశాఖనుండి ముందు ఆముదాల వలసకు బస్సెక్కారు.

బస్సు ముంతమామిడి తోటల మధ్యగా దూసుకుపోతున్నది.

చంద్రశేఖరం అనుకున్నాడు 'పిల్లమాట ఎలావున్నా ప్రకృతి మాత్రం ఆహ్లాదకరంగా వుంది - వో పిక్నిక్కు వెళ్ళినట్లు.'

మధ్యాహ్నానికల్లా శ్రీకాకుళం వచ్చింది.

అక్కడ ఆర్.టి.సి. బస్‌స్టాండు వద్ద భోజనంచేసి మళ్ళీ బస్సులో కూర్చున్నారు.

చంద్రశేఖరానికి ఈ ప్రాంతమంతా కొత్త!

విజయవాడనుండి విశాఖకు ఏడాది క్రితం ట్రాన్స్‌ఫర్ అయినా ఎన్నడూ విశాఖ పొలిమేరలు వదిలిపోలేదు ఒక్క సింహాచలానికి తప్ప!

మొదటిసారి ఇప్పుడు జిల్లా సరిహద్దులు దాటిపోతున్నాడు దుష్యంతునిలా, కన్యాన్వేషణకు!!

ఎండాకాలం కావడంతో బస్సు దిగినచోటల్లా తాటిముంజలు అమ్మ వస్తున్నాయి.

బసవరాజం, వేయించిన జీడిపప్పు పొట్లాలు కొన్నాడు.

చంద్రశేఖరం పనసచెట్లనూ మామిడితోపులనూ చూస్తున్నాడు. ప్రకృతి వనరులు ఎక్కువ ఉపయోగించుకోవడం మాత్రం తక్కువ అనుకున్నాడు స్వగతంలో చందూ బస్సు సాయంత్రానికి నివగాం చేరింది.

నివగాం వద్ద వంశధార చాలా విశాలంగా వుంటుంది.

ఎండాకాలం కావడంతో నదిలో నీళ్లులేవు.

చుట్టూ వందల ఎకరాల మామిడితోటలు సాయంత్రం కావడంతో లక్షల పక్షులు భూమ్యాకాశాలు పట్టనంత రొద చేస్తున్నాయి.

బసవరాజం చేసిన సూచనమేరకు నివగాం వద్దకు, ముందే ఎడ్లబండి వచ్చి నిలబడి వుంది మధ్యాహ్నంనుండే బండివద్దకు స్వయంగా పాండురంగ శుక్ల వచ్చాడు. సిల్కువి పంచె, పొడుగుచొక్కా, చొక్కానిండా జేబులే!!!

ఆయన వినయంచూసి చంద్రశేఖరం ఆశ్చర్యపోయాడు ముగ్గురూ బండిలో కూర్చున్నారు.

నివగాంకు అనుకొని కుద్దిగాం అనే అగ్రహారం వుంది. పెళ్ళిచూపులు అక్కడ!!

శుక్ల అతిథుల ప్రయాణాన్ని గూర్చి అడిగాడు.

'ఎండంతా మాపాలే పడింది' అని బసవరాజం తాము ఎన్ని గంటలకు బయలుదేరి ఎక్కడెక్కడ ఆగుతూ వచ్చారో ఎక్కడ భోంచేశారో, ఎక్కడ తాటిముంజలూ, జీడిపప్పు తిన్నారో అన్నీ వివరంగా చెపుతున్నాడు.

చంద్రశేఖరం మాత్రం మౌనంగా కూర్చున్నాడు.

ఎడ్లబండి ఇసుకలో సాగిపోతున్నది మెత్తగా మువ్వల శబ్దం చేస్తూ!

తాటిచెట్ల దగ్గర నిలబడ్డ గొడ్లుకాచే పిల్లలు కర్రలు మెడమీద రెండు చేతులతోనూ వంచి పట్టుకొని అతిథులను వింతగా చూస్తున్నారు.

బండి కుద్దిగాం చేరింది.

పొట్టి పొట్టి పందిళ్ళ మీదినుండి మల్లెపూల ఘుమఘుమలు. పాండురంగ భక్త వచ్చిన అతిథులకు ముందే విడిది సిద్ధంచేసి వుంచాడు.

అదొక మట్టియిల్లు!

శుభ్రంగా పేడతో అలికి ముగ్గులు పెట్టారు - ఒకమూల గాదెలు-పక్కనే ఏవో పప్పు బస్తాలు బయట జామచెట్టు, కొబ్బరిచెట్టు - మల్లెపందిరి. భక్తగారి పాలేరు సిద్ధంగా వున్నాడు ఎప్పటినుంచో - బసవరాజం, చంద్రశేఖరం, రాగానే కొబ్బరిబోండాలు కొట్టి ఇచ్చాడు పాలేరు.

కొబ్బరినీళ్ళతో దప్పిక తీర్చుకున్నారు ఇద్దరూ. బావిదగ్గర స్నానంచేసి బట్టలు మార్చుకున్నారు.

'గతికితే అతకదని భోజనాలు మా ఇంట్లో ఏర్పాటు చేయలేదు' పాండు రంగ భక్త అతివినయంగా మనవి చేసుకున్నాడు.

చంద్రశేఖరం చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాడు.

అంటే నైవేద్యాలు తమ ఆలయానికి వస్తాయన్నమాట.

'అల్లుడూ నువ్వు హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకో. నేనట్లా పెద్దమనుషుల దగ్గరికి పోయి అవీ ఇవీ మాట్లాడి వస్తాను' అన్నాడు బసవరాజం. అంటే బసవ రాజం తన పరోక్షంలో పెళ్ళివాళ్ళతో కట్నాలూ కానుకలూ ఇతరత్రా విష యాలూ ఏవో కాన్ఫిడెన్షియల్‌గా మాట్లాడాలని వెళ్తున్నట్లు చంద్రశేఖరం ఊహించాడు.

బసవరాజం వెళ్ళిపోయాడు.

చంద్రశేఖరం ఆకాశంవంక చూచాడు. కుంకుమపువ్వు పొడిచేసి వెదజల్లి నట్లు ప్రకృతి - నుదుట పెద్ద బొట్టు పెట్టుకున్న ముసలి ముత్తయిదువులా అలసిపోయిన సాయంకాలపు సూర్యుడు.

చంద్రశేఖరం మట్టిగదుల మధ్యనుండి గాలి పీల్చుకునే నిమిత్తం బయట పడ్డాడు.

చంద్రశేఖరానికి అంగరక్షకుడుగా నియుమించబడ్డ పాలేరువెంటబడ్డాడు.
వద్దని వారించాడు చందూ -
గడ్డల మధ్య, ఇసుక మధ్య నడుస్తూ చందూ వంశధార వైపు వెళ్ళాడు.

ఇద్దరు గొడ్లు కాచుకునే పిల్లలు 'ఎవరా ? ఈ కొత్త మనిషి ?' అన్నట్లు గూఢచారుల్లా కొంత దూరం ఫాలో అయి చందూ వాళ్ళ వైపు చూసేసరికి బెదిరిపోయి వెనుక ముఖం పట్టారు.

కాళ్ల చీలమండలు తడిపే మాత్రం నీరు చాలా బలహీనంగా ప్రవహిస్తున్నది. నదిలో సూర్యుని ప్రతాపానికి కుంగిపోయి చందూ నీళ్ళల్లో నిలబడ్డాడు.

కాళ్ళచుట్టూ నీళ్ల సుడులు తిరిగాయి సన్నగా.

రెండు చిరుకప్పలు ఇసుకలోకి ఎగిరి దూకాయి.

చిరుగాలికి ఇసుక రేగింది.

చందూ తలను తాకుతూ తెల్లని జలపక్షి ఒకటి చాలా కిందిగా ఎగురుతూ పోయింది.

చందూ ఉలిక్కిపడ్డాడు.

దూరంగా ఎవరో కిల కిల నవ్వుతున్న శబ్దం !

చందూ అటు చూచాడు.

జామచెట్ల చాటున ఎవరో ఉన్నట్లు పసికట్టాడు.

చందూ అటు నడిచాడు.

చెట్టు చాటున నవ్వులు ఆగిపోయాయి. నిశ్శబ్దం.

చందూ జామిచెట్ల తోపును చేరాడు.

చెట్లచాటు నుండి బెదురుతూ రెండు జతల కళ్లు చందూను చూస్తున్నాయని చందూ గ్రహించాడు.

"ఎవరు మీరు ?"

రెండు లేడి కూనలూ బెదిరిపోయాయి. పరుగెత్తడం కోసం అటు ఇటూ చూస్తున్నాయి.

చందూ వాళ్ళకు అడ్డంగా నిలబడ్డాడు.

వాళ్ళ కళ్ళలో భయం - పారిపోయేందుకు దోవలేక బిత్తర చూపులు.... చందు చిరునవ్వులతో మూడు నాలుగు మృదువాక్యాలతో వనమాలిలా జంతువులను మచ్చిక చేసుకున్నాడు.

లేళ్ళకు భయం కొంచెం తీరింది.

'కూర్చోండి' - యజమాని ఆజ్ఞను శిరసావహించినట్లు ఇద్దరు పిల్లలూ కూర్చున్నారు ఇసుకలో.

'మీ పేరేమిటి ?'

"......................"

మళ్ళీ అదే ప్రశ్న !!

'నా పేరు కామాక్షి - ఈమె పేరు శశిరేఖ.'

శశిరేఖ మాట్లాడటంలేదు - కామాక్షే మాట్లాడుతున్నది.

'ఏం చేస్తున్నారు ఈ తోటలో సాయంత్రం' కామాక్షి చిరునవ్వు నవ్వింది.

శశిరేఖ సిగ్గుతో తల వంచుకుంది.

'చీకటిపడితే భయంలేదా....'

"ఇంకా పడలేదుగా - అయినా నది దగ్గర మాకేం భయం -' కామాక్షే జవాబు చెప్పింది.

'షికారుకు వచ్చారా సాయంత్రం.'

'ఊఁ ...'

'నేనెవరో మీకు తెలుసా ?'

'ఊఁ' - తెలుసునన్నట్లు తల వూపింది కామాక్షి.

'నీవే మాట్లాడుతున్నావు - ఆ పిల్లకు మాటలు రావా ? మూగదా ?'

కామాక్షి కిలకిల నవ్వింది.

శశిరేఖ ముడుచుకొని పోయింది -

వర్షంలోని నెమలిపింఛంలా.

హేమంతంలోని మంచు మధ్య కమలంలా శశిరేఖ లేచిపోవడానికి విఫల ప్రయత్నం చేసింది, చందూ మళ్ళీ అడ్డుపడ్డాడు.

'ఈమె పెళ్ళికూతురు, ఈమెను చూడడానికే మీరు వచ్చారు' కామాక్షి చెప్పింది.

శశిరేఖ తలను రెండు మోకాళ్ళ మధ్య దాచుకొని ధనుస్సులా వంగింది సిగ్గుతో.

చందూ ఆశ్చర్యపోయాడు.

ఇప్పుడు శశిరేఖను మళ్ళీ శ్రద్ధగా పరిశీలించాడు. కామాక్షి - శశిరేఖా ఒకే ఈడులో వున్నారు కాని కామాక్షి కన్నా శశిరేఖ చాలా అందంగా వుంది.

లేడి లాంటి కళ్ళు - కళ్ళనిండా కాటుక - ముఖాన తిలకం - పెద్ద ఖరీదైనదని చెప్పలేని పరికిణీ, వోణీ, చేతులనిండా రంగురంగుల గాజులు, విరిసిన ఇంద్రధనుస్సులా - ముడుచుకున్న ముద్దబంతి పూవులా కూర్చున్నది శశిరేఖ తలవంచుకొని

సూత్రధారణ సమయంలో కూర్చున్న పెళ్ళికూతురులా !! పొడవైన నల్లని జడలో మల్లెపూలదండలు, ఇంద్రనీలాలమాల చివర ముత్యాల్లా మెరుస్తున్నాయి. 'కాదు - కాదు వంశధార పాయలో తెల్లనిగవ్వల్లా మెరుస్తున్నాయి' అనుకున్నాడు చందూ,

కొంచెంసేపాగి "అయితే నన్ను చూద్దామని వచ్చారన్నమాట" అన్నాడు చందూ.

కామాక్షి మళ్ళీ కిల కిలా నవ్వింది.

శశిరేఖ కళ్ళ సిగ్గుతో కుండపోతగా వర్షించాయి.

"ఈమె బుగ్గల ఎరుపుకు సిగ్గుపడి ఆకాశం పారిపోతున్నది - ఈమె సిగ్గుతో నిండిపోయి ప్రకృతి కాటుకరంగు పూసుకుంటున్నది" అనుకున్నాడు చందూ....

ఆమె సిగ్గును తొలగించడం కోసం చందూ మెల్లగా ఆ మాటా ఈ మాటా మొదలు పెట్టాడు.

చందూ మాటలకు వాళ్ళు శ్రద్ధగా వింటున్నారు.

'అయితే విశాఖపట్నంలో విమానాలు నేలమీదికి దిగుతాయా ?' కామాక్షి ప్రశ్నించింది.

"అఁ- నేలమీద కొంత దూరం పరుగెత్తుతాయి కూడా"

'అమ్మో ! అయితే మీ రెప్పుడయినా విమాన మెక్కారా ?'

'అఁ -'

'అప్పుడు కళ్ళ తిరిగాయా ? కళ్ళు తిరిగితే నిమ్మకాయ ముక్కలు జేబులో పెట్టుకోవాలిట మా బాబాయి ఒకసారి చెప్పాడు....'

చందూ మల్లెపువ్వులాంటి స్వచ్ఛమైన నవ్వు నవ్వాడు.

'మీరెప్పుడూ విమానాలు చూడలేదా?' చందూ ప్రశ్నించాడు.

'చూడలేదు ఆకాశంలో ఎగురుతూంటే చూశాం - అయితే విశాఖపట్నం ఎప్పుడూ చూడలేదు. ఒకసారి సింహాచలం పోవలసిన అవకాశం వచ్చింది కాని మళ్ళీ మా తమ్ముడికి జ్వరం వచ్చేసరికి మానుకున్నాము.'

'మీ స్నేహితురాలు చూసిందా విశాఖ' చందూ ప్రశ్నించాడు. కామాక్షి కలకలా నవ్వింది - ఆ నవ్వు మొగలి పువ్వునుండి రేగిన పుప్పొడిలా నలు దిక్కులూ వెదజల్లబడ్డది!

'శశిరేఖ ఎన్నడూ శ్రీకాకుళమే పోలేదు ఇక విశాఖ మాటేమిటి?? - శశిరేఖ సినిమాకూడా చూడలేదు. నేను చూచానులే మా నాన్నతో శ్రీకాకుళం పోయి నప్పుడు ..' కామాక్షి చెప్పింది!!

చందూ శశిరేఖను చూచాడు.

శశిరేఖ ఇప్పుడు తాను పెళ్ళికూతురునన్న విషయం మరచిపోయి కొంచెం ముందుకు జరిగి చందూ మాటలను వినడానికి చెవులూ కాళ్ళు రిక్కించి కూర్చున్నది.

చందూ వాళ్ల స్థితి గమనించాడు. ఇంకేం విశాఖ గొప్పతనాన్ని కథలు కథలుగా వర్ణించసాగాడు - అక్కడి నౌకలూ - డాల్ఫిన్స్ నోస్, కాల్టెక్స్, యూనివర్సిటీ రేడియో స్టేషన్, పిచ్చాసుపత్రి ..

'అయితే పిచ్చాసుపత్రిలో....' కామాక్షి ఆసక్తితో ఏదో అడగబోయి 'వద్దులెండి - పిచ్చివాళ్ళగూర్చి మాకు చెప్పవద్దు - భయం' అన్నది.

'ఈ నదిదగ్గర చీకట్లో భయంలేదా?' అన్నాడు చందూ.

'మా అక్కదగ్గర మాకేం భయం - ఇది నదికాదు మా అక్క!' అన్నది కామాక్షి.

'అలాగా' అన్నాడు చందూ.

'ఔను - ఒకసారి వర్షాకాలంలో ఈ తోటల్లోకి పెద్దపులి వచ్చింది-దానిని జగన్నాథస్వామి తరిమేశాడు.'

'జగన్నాథస్వామి ఎవరు, పూరీలో దేవుడా?'

చందూ అమాయకత్వానికి కామాక్షి మళ్ళీ నవ్వింది.

జగన్నాథస్వామే నీకు తెలీదా? అన్నట్లు చూచి "శశిరేఖ మేనమామ. వాళ్ళమ్మకు రెండో తమ్ముడు" అన్నది.

'జగన్నాథస్వామి అంత పరాక్రమవంతుడా?' అన్నాడు చందూ.

'ఆం. ఒకసారి వర్షాకాలంలో ఈ నదిలో కొండచిలువ కొట్టుకువస్తేదాన్ని ఒకేదెబ్బకు జామతోటలో చంపేశాడు' శశిరేఖ నోటివెంట ముత్యాలు రాలాయి.

'ఈ వూళ్ళో వున్నాడా? ఇప్పుడు?' చందూ ప్రశ్నించాడు.

'లేదుగా! శశిరేఖను జగన్నాధానికి చేసుకోవాలని మా గౌరమ్మ త్తకు అంటే జగన్నాథం అమ్మకు కోరిక. అయితే మా పాండురంగం మామ 'నా కూతురు లక్ష్మీదేవి. ఈమెను ఎవరైనా ఆఫీసరుకే ఇస్తాను' అన్నాడు. అందుకని కోపంవచ్చి కొడుకుతో కుద్దిగాం వదిలి పర్లాకిమిడి వెళ్ళిపోయింది.

'జగన్నాథమంటే నీకిష్టమా?' చందూ శశిరేఖను అడిగాడు. శశిరేఖ సిగ్గుతో తల వంచుకుంది.

అయితే చీకట్లు ముసరడంతో ఆమె బుగ్గల రంగును చందూ పోల్చుకో లేకపోయాడు.

కామాక్షి మాత్రం ఎదురుప్రశ్న వేసింది 'ఇష్టమంటే ఏమిటి?'

'అంటే- పెళ్ళిచేసుకోవాలన్న కోరిక.'

కామాక్షి ఒక్క క్షణం ఆగి అన్నది 'మా వూళ్ళో ఆడపిల్లలకు అలాంటి కోరికంటూ ఏమీ వుండదు- మా అమ్మా నాన్నా ఎవరినిచ్చి పెళ్ళిచేస్తే ఆ రోజు నుంచీ ఆయనే మొగుడు.'

పలుచని వంశధారలో చంద్రోదయం ప్రతిబింబించింది.

'అవును- సూర్యోదయమూ ప్రతిబింబిస్తుంది-చుక్కలూ ప్రతిబింబిస్తాయి- ఈ నది వీళ్ళకు అక్క!' అనుకున్నాడు చందూ!!

ఆ తర్వాత కామాక్షి ఏమిటో చెపుతున్నది శాఖాచంక్రమణంచేస్తూ అంశాలను.

ముందు కుద్దిగాం చరిత్ర చెపుతున్నది. వాళ్ళ ఊరివెలుపల మాకవరంలో నీలకంఠేశ్వరుని కోవెల వుందిట! వర్షాకాలంలో గుడి మునిగిపోతుందిట! నూనేళ్ళ క్రితం ఈ అడవుల్లో తాత్రాజు అనే సవరరాజు ముఠా దోపిడీలు చేసేడట - దొరలు దాన్ని అణిచారట!

కొన్నాళ్ళ తర్వాత ఈ గ్రామం నదిలో కలిసిపోతుందిట. అప్పుడు ఈ గ్రామస్థులంతా ఎక్కడో ఇళ్లు కట్టుకోవాలిట!!

'అమ్మో! చీకటి పడింది-' అన్నది శశిరేఖ - కామాక్షి, శశిరేఖలు చివా లున లేచి నిలబడ్డారు.

'వస్తామండీ!' కామాక్షి మాత్రం వీడ్కోలు చెప్పింది.

శశిరేఖ ఒక్కసారి చంద్రశేఖరాన్ని చూచి సిగ్గుతో చీకట్లో పారి పోయింది.

రివ్వున మామిడిచెట్టు మీదినుండి చూసుకుంటూ ఓ నల్లని కోయిల నది అవతలి తోటలోకి పోయింది 'కుహూ. కుహూ.' మంటూ చందూ నెత్తిమీది గుండా!

చంద్రశేఖరం మరి కొంతసేపు అలాగే కూర్చున్నాడు కదలకుండా.

దూరాన మనుషుల మాటలు.

తోటల్లో కోకిలల అరుపులు.

నదిలో కప్పల చిరు శబ్దాలు.

ఎక్కడో దూరంగా కీచురాళ్ళ శబ్దం.

కుద్దిగాం గ్రామం మొత్తం బుడ్డిదీపాలతో అలంకరించుకుంది, చుక్కలతో అలంకరించుకున్న ఆకాశంలా. 'కాదుకాదు తోలుబొమ్మలాటలో దీపంముందున్న తెరమీది బొమ్మలాటలా వున్నది ఈ గ్రామంలోని జీవితం లాంతర్ల వెలుగుల మధ్య' అనుకున్నాడు చంద్రశేఖరం ...

అలా ఎంతసేపు తన్మయుడై కూర్చున్నాడో తెలియదు. 'చందూ-చందూ' అన్న బసవరాజం కేకతో ఈ లోకానికి వచ్చాడు.

'చందూ-చందూ' మళ్ళీ బసవరాజం కేక.

'ఇక్కడున్నాను మామయ్యా'

గొంతును గుర్తుపట్టి వచ్చారు మనుషులు.

బసవరాజం, పాలేరు, పాండురంగం భుక్త ఇంకెవరో ఒకరూ.

'నీవు కనపడక పోయేసరికి వెతుకుతూ వచ్చాం' అన్నాడు బసవరాజం.

'ఔను- కొత్తప్రదేశం కదా బాబూ- పురుగూ పుట్రా ఉంటాయి చీకట్లో'- వినయంగా అన్నాడు పాండురంగ భుక్త.

చంద్రశేఖరం లేచి నిలబడ్డాడు.

వాళ్ళను అనుసరించాడు.

ఆ రాత్రి చంద్రశేఖరం బసవరాజాలకు కుద్దిగాంలో విందుభోజనం. దంపుడు బియ్యపన్నం, సువర్ణరేఖల మామిడిపండ్లూ గడ్డపెరుగు, ఆవునెయ్యీ- పనసతొనలూ, పాయసం. భోజనం కాగానే బసవరాజం గుర్రుపెట్టి నిద్రపోయాడు.

కాని చంద్రశేఖరానికి నిద్రపట్టలేదు గాలి తిరుగుతున్నకొద్దీ మామిడిపళ్ళ వాసనలు, మొగలిపొదల వాసనలు, మల్లెపందిళ్ళ వాసనలు,ఏరాత్రి నిద్రపట్టిందో ఏమో, తెల్లవారుఝామున పాలేరు పిలుపుతో మెలకు వచ్చింది.కోళ్లు కూస్తున్నాయి.

పాలేరు అతిథులను కాలకృత్యాలకై లేపాడు. బసవరాజం, చంద్రశేఖరం నదీ తీరానికి బయలుదేరారు వెనకాల లాంతరు పెట్టుకొని పాలేరు - నీటితో తడిసి రాత్రంతా చల్లబడ్డ మట్టి ఒక విచిత్రమైన సహజ గంధాన్ని వెదజల్లుతున్నది వంశధార ఒడ్డున!

'అబ్బ! మట్టికి యింత సువాసన వుందా?' అని ఆశ్చర్యపోయాడు చంద్రశేఖరం.

'బ్రహ్మదేవుడు సృష్టి ప్రారంభంలో చేసిన మొదటి ఊహలా వుంది ఈ పల్లెటూరు ఈ తెల్లవారుఝామున' అనుకున్నాడు చంద్రశేఖరం!!

మెల్లగా తూర్పు రేఖలు తెల్లవారాయి!!

సూర్యుడు పైకి వచ్చాడు

అతిథులిద్దరికీ - ఉప్మాలూ, కాఫీలూ. తర్వాత పెళ్ళిచూపులు.

శశిరేఖను సర్వాంగ భూషితగా అలంకరించారు.బుట్ట లోలాకులూ,కాసుల పేర్లూ, వడ్డాణం, నుదుట కళ్యాణతిలకం మొగలిపూల జడా. చుట్టూ కొందరు ముత్తయిదువులు కూర్చున్నారు.

చంద్రశేఖరం శశిరేఖను చూచాడు.

'ఎంత అందం! ఎంత అమాయకత్వం! ఈ పిల్లను చేసుకున్నవాడు ధన్యుడు' అనుకున్నాడు చంద్రశేఖరం!

పెళ్ళిచూపులు ముగిశాయి.

ఇక బయలుదేరుతామని బసవరాజం ప్రయాణం కట్టాడు.

ఉండమని బలవంతం చేశాడు భుక్త!

'కనీసం భోజనాలు చేశయినా వెళ్ళరు' అని వేడుకున్నాడు చేతులు పట్టుకొని.

'వద్దు - మరీ ఎండవేళ పోలేము' అనీ బసవరాజం అప్పుడే బట్టలు సర్దేశాడు.

విధిలేక భుక్త బండి కట్టించాడు

చంద్రశేఖరం, బసవరాజం, బండెక్కారు.

బండి నదిలోని ఇసుకనుండి పోతున్నది.

చందూ చూచాడు రాత్రి తాను కూర్చున్న చోటు- ఆ గట్టు - జామిచెట్టు- వాటి చాటున మిలమిలలాడే రెండు జతల లేడికళ్లు.

నదిలో చుక్కల ప్రతిబింబం!!

చంద్రుని ప్రతిబింబం.

ముగ్ధ మనోహరంగా చీకటిలో మసక మసకగా వెలిగిన ప్రకృతి.

చంద్రశేఖరం ఒక్క క్షణం వర్తమానాన్ని మళ్ళీ మరచిపోయాడు.

'బాబూ - దిగండి' పాలేరు నివగాంవద్ద బండిని ఆపాడు. బండి అప్పుడే నివగాం వచ్చింది.

సూర్యుడు చురచుర పొడుస్తున్నాడు. కుద్దిగాం కనుచూపు దూరంలో వుంది.

దూరాన బస్సు శబ్దం.

'దేవుడు సృష్టించిన రాజ్యంనుండి మానవుడు నిర్మించిన రాజ్యంలోకి వచ్చాను' మళ్ళీ అనుకున్నాడు చందూ.

'వెళ్లగానే జాబు రాస్తాము' అన్నాడు బసవరాజం,

'చిత్తం - మీ దయ, దాని భాగ్యం' అన్నాడు పాండురంగభక్త. బస్సెక్కారు ఇద్దరు అతిథులూ.

బస్సు కొత్తూరు పంచాయతీ సమితి వైపుకు దూసుకుపోయింది!!!

బసవరాజం చంద్రశేఖరాన్ని ఒకటి రెండుసార్లు పలకరించడానికి ప్రయత్నించి విఫలుడైనాడు.

చంద్రశేఖరం ఏదోలోకంలో ఏమిటేమిటో ఆలోచిస్తున్నాడు.

సాయంత్రానికి మళ్ళీ విశాఖపట్నం చేరారిద్దరూ.

చందూ మళ్ళీ డ్యూటీలో చేరాడు.

రెండు రోజుల తర్వాత ఓ సాయంత్రం బసవరాజం చందూను అటు బ్యాంక్ నుండే ఏకాంతానికి తీసుకుపోయాడు సముద్రంవైపుకు.

'మరి వాళ్ళకు జాబు రాయాలి' అన్నాడు బసవరాజం. చందూ కలక్టరేట్ కు దిగువ బీచ్ ఒడ్డున సముద్రాన్ని చూస్తున్నాడు.

కెరటాలు లెక్కబెడుతున్నాడు.

'అన్ని విధాలా అనుకూలంగా వుంది - నీకూ నచ్చినట్లే వుంది - మరి నీవు ఫార్మల్ గా, ఊఁ- అంటే చాలు....'

'మామయ్యా!' చందూ బసవరాజం కళ్ళల్లోకి చూస్తూ అన్నాడు.

'ఏమిరా!'

'నాదొక కోరిక మామయ్యా! నెరవేరుస్తావా!'

'ఏమిటి....?'

"............ ఏమిలేదు మామయ్యా శశిరేఖను ఎలాగైనా జగన్నాథ స్వామికి ఇచ్చి పెళ్ళి జరిగేటట్లు చూడు.'

బసవరాజం నివ్వెరపోయాడు.

అప్పుడు చందూ ఆనాటి సాయంత్రం తాను నదిఒడ్డున కూర్చోవడం, వాళ్ల రావడం, ఆ విశేషాలు చెప్పాడు.

"అంతే మామయ్యా! నీకు ఏం కావాలంటే అది ఇస్తాను - ఎంత డబ్బు ఖర్చు అయినాసరే నేను ఇస్తాను - వాళ్ళకు పెళ్ళి జరిగేటట్లు చూడు పాండు రంగభక్తతో చెప్పి-"

కొంచెం అగి అన్నాడు బసవరాజం "ఆ పల్లెటూరి పిల్ల నీకు నచ్చలేదని డైరెక్టుగానే చెప్పరాదూ - ఈ డొంకతిరుగుడు దేనికీ ఆ పిల్ల జగన్నాథాన్ని ప్రేమించిందని నీ ఉద్దేశమా?"

బసవరాజం కళ్ళల్లోకి చంద్రశేఖరం విచిత్రంగా చూచి అన్నాడు 'మామయ్యా! నీవు అంతకన్నా ఎక్కువ స్థాయిలో ఆలోచించలేవని నాకు తెలుసు. నీవేకాదు ఆఫీసర్ల మోజులో వున్న పాండురంగభక్తకూడా ఆలో చించలేదు. అంతేకాదు నీకు తగిన సమాధానం ఎలా చెప్పాలో నాభావాలు వాక్యా లలో ఎలా చెప్పాలో కూడా నాకు చేతకావడంలేదు మామయ్యా!

మామయ్యా! మొన్న మనం చూచిందొక సుందర స్వప్నం-ఇప్పుడు మనం వున్నదొక పీడకలలో-

మనమీ పీడకలకే కొన్ని దశాబ్దాలాగా అలవాటుపడిపోయాము.

ఈ జీవితాన్ని కాదని మనం కుద్దిగాంలో స్థిరపడి పోలేము.'

'ఔనురా! ఆ ప్రకృతి అహ్లాదకరంగానే వుంటుంది- కాని అడవిలో కాపురం చేయలేమని నీ భావం- అడవిని ఒక కాన్వాసుమీద చిత్రించి షో రూంలో అలంకరించుకుంటామని మాత్రమే నీవంటావు- అంతేనా?'

"అంతేకాదు మామయ్యా! అడవిలోని లేడిని నగరంలోని జూలో పెడితే లేడికి కృత్రిమ సౌకర్యాలు లభించవచ్చునేమోగాని అది తన స్వేచ్ఛనూ, సహ

జత్యాన్నీ సర్వస్వాన్నీ కోల్పోయినట్లే మామయ్యా! ఈ జనసముద్రంలో మును గుతూ తేలుతూ అందని ముత్యాలకోసం అడుగుకు అట్టడుగుకు ఇంకా ఇంకా కోరికల వలలతో వెళ్ళి వెతుకుతున్న జాలరులం మనం!!!

పూలలో పుప్పొడిలో చెట్టులో చామలో ప్రకృతిలో వారూ ఒక భాగంగా మారిపోయిన జింకపిల్లలు ఆ జీవులు. శశిరేఖ బస్సీలో ఒక రిక్షాఎక్కి సినిమా హాలుముందు క్యూలో టిక్కెట్లకోసమో రేషనుషాపు ముందు కిరసనాయిలుకోసమో నిలబడే దృశ్యం నేను ఊహించలేను- ఆ సౌందర్యానికి ఆ నదీతీరమే చక్కని బాక్-గ్రౌండ్!! ఆ జామిచెట్టే అందమైన కాన్వాస్- మామయ్యా! నా హృదయం నీకు ఎంతవరకు చెప్పగలిగానో లేదో మరి.... శశిరేఖంటే నేను ఎంత ఇష్ట పడ్డానో చెప్పలేను మామయ్యా- అందుకే ఆమెనీ పొగగొట్టాల జీవితంలోకి లాగి మైలపరచలేను అలాగని నేనా మట్టి గదుల్లోకి వెళ్ళి అక్కడే జీవించనూ లేను. ఇది వాస్తవంతో కలిసిన ఆదర్శం - తెలిసిందా.... ఈ కళాత్మక నిర్ణ యాన్ని మీరంతా అభినందించలేకపోవచ్చు అయితే ఇందులో నా త్యాగం కూడా చాలా వుంది" చందూ ఆగాడు అతని కళ్లు ఎందుకో చెమ్మగిల్లాయి.

బసవరాజం కళ్లు ధగధగ మెరిశాయి-

సముద్రం ఒకటే హోరు పెడుతున్నది!!